

Aant Jelle Soepboer bij het eentalig Nederlandstalig kombord Niawier, het dorp waar de FNP'er zelf ook woont. Dorpsbelang Niawier wil tweetalige plaatsnaamborden behouden, het liefst met de Nederlandse variant bovenaan en Nijewier er onder. Foto: Marcel van Kammen

'Gjinien yn Nijewier seit Niawier'

In Noardeast-Fryslân worden de officiële plaatsnamen straks Friestalig. Niet alle dorpen willen mee in die harmonisering. Passen eentalige komborden wel in een meertalige gemeente?

Richard de Boer

Niawier | Dorpsbelangen in Noardeast-Fryslân konden tot 1 mei reageren op het voornemen van de gemeente om alle officiële plaatsnamen te harmoniseren naar het Fries. Het gaat dan om de Nederlandse plaatsnamen die nog voorkomen in het gebied van de voormalige gemeenten Dongeradeel en Kollumerland. Ook komen er overal eentalige plaatsnaamborden.

De gemeente meldt dat er tot nu toe acht reacties van dorpsbelangen zijn binnengekomen en er nog een aantal wordt verwacht. De dorpen in de Noordoosthoek die de Nederlandse plaatsnaam willen handhaven, hebben elk een verzoek om behoud ingediend voorzien van uitgebreide historische argumentatie en de uitslagen van enquêtes die onder inwoners zijn uitgezet.

Daaruit blijkt dat 97 procent van de Burumers de huidige plaatsnaam wil behouden. In Munnekezijl is dat 98 procent van de uitgebrachte stemmen en in Kollumerpomp 89 procent. In deze dorpen heeft de bevolking in meerderheid geen bezwaar tegen tweetalige komborden waarop beide varianten staan vermeld.

Secretaris Wieger Kuiken zegt dat Dorpsbelangen Kollumerpomp zich in de jaren negentig juist sterk heeft gemaakt voor een tweetalig kom-

bord met de naam De Pomp erop. „Met veel inzet vanuit het bestuur is dit verzoek uiteindelijk door de gemeente Kollumerland ingewilligd.” Volgens Kuiken is de naam die de gemeente nu voorstelt, De Pomp, willekeurig gekozen omdat beide naamsvarianten goed Fries zijn.

Mengdialekten

In de Noordoosthoek van de gemeente is men meer op het Westerkwartier georiënteerd en worden er Fries-Groningse mengdialekten gesproken. Ook de Friese plaatsnaam Muntjesyl wijkt af van hoe het dorp in het

Ook Aalsum, Augsbeurt en Waaxens willen hun Nederlandse naam behouden

plaatselijke dialect wordt uitgesproken: Muntjeziel. Vanuit het dorp ben je met de bus sneller in de stad Groningen dan bij het gemeentehuis in Dokkum.

Maar er is nog een reden waarom Munnekezijl zich tegen de naamsverandering keert. „In het dorp wordt vrij hard gereden en wij zouden

graag snelheidsbeperkende maatregelen willen zien. Maar als je bij de gemeente aanklopt, hebben zij daar geen financiën voor”, zegt Luit Zuidersma van Plaatselijk Belang Munnekezijl. „Dan komt er ineens iets met plaatsnaamborden, en daar trekken ze dan misschien wel een half miljoen voor uit. Die borden zijn net vervangen toen we opgingen in de nieuwe gemeente.”

„Dit ûnderwerp leit altyd gefoelich”, zegt FNP-raadslid Aant-Jelle Soepboer, die vorig jaar het voorstel voor de harmonisering van plaatsnamen indiende. „Ik fyn it in boppe-slach dat wy aansens oerwaagjend Fryske plaknammen hawwe sille. Mar wy sjogge en hearre it sentimint yn de easthoeke. Dat lit ik graach oan it kolleezje oer om dêr in goed útstel fan te meitsjen.”

Dubbelnaam

Maar niet alleen de dorpen in de Noordoosthoek willen geen officiële Friese plaatsnaam. Ook Aalsum, Augsbeurt en Waaxens willen hun Nederlandse naam behouden. Oostmahorn heeft van de Topografyske Wurkgroep Fryslân het voorstel overgenomen om het watersportdorp de dubbelnaam De Skâns-Oostmahorn te geven.

De dorpsbelangen van Oosternijkerk en Niawier willen de tweetalige plaatsnaamborden behouden, het liefst met de Nederlandse variant bovenaan. „Oars kin in toerist ús net mear fine”, zegt secretaris Anja Kloostera. „In rûngong troch it doarp ha wy net dien, mar as bestjoer wiene wy it dêr mei syn fjouweren oer iens.”

Dat een toerist of postbode straks het dorp niet meer kan vinden noemt Soepboer, die zelf in Niawier woont, een drogreden. „Hoe dreech is it eins foar minsken om Nijewier te ûnthâlden? Der is hjir gjinien dy't Niawier seit. As wy dy namme feroarje, dan sil der oer in jier net iens mear oer neitocht wurde.”

Het gaat Soepboer erom dat de officiële dorpsnaam in de gemeentelijke basisregistratie wordt aangepast. „Dêr stiet mar ien offisjele plaknamme yn registrearre, en dat moat de Fryske fariant wurde. Wy ha Ferwer-

As wy ús achter dy meertaligens ferskûlje, bliuwt it Frysk in suertsje by de boadskippen

deradiel, dêr't alles inkeldtalich Frysk wie, as standert naam.”

Het vervangen van de komborden heeft geen haast en hoeft volgens Soepboer amper geld te kosten. „As it boerd oan ein is, dan ferfange je dat. Dêr mei wol tsien jier oerhinne gean, dat hinderet hielendal neat.”

Taallemancipatie

Het plaatsnamenbeleid van Friese gemeenten is op het eerste gezicht een warboel. Toch ziet Riemer Reinsma, die als naamkundige het beleid heeft onderzocht, door de jaren heen overal in Fryslân vaak hetzelfde patroon: komborden waren aanvankelijk eentalig Nederlands, waarna er tweetalige borden kwamen met de Nederlandse naam bovenaan. Die volgorde werd vervolgens omgedraaid en uiteindelijk blijft er een eentalig Fries plaatsnaambord over.

Hoe sterk de vertegenwoordiging van de FNP – de drijvende politieke kracht achter de Friese taallemancipatie – in een gemeente is, speelt daarbij volgens Reinsma een belangrijke rol, maar ook of een gemeente geografisch dicht bij een stedelijk gebied ligt. „Rond Leeuwarden hebben

Tytsjerksteradiel en Ferwerderadiel al snel eentalige Friese komborden gekregen. Dat is niet omdat ze Friestaliger zijn dan bijvoorbeeld Dongeradeel, maar het is een soort gebaar uit vrees voor de verhollandsing vanuit de stad. Het lijkt wat op de situatie rond Brussel. Dat is een heel erg verfranst stad met een ring van Vlaamse gemeenten eromheen, die hameeren op hun Vlaamsheid.”

Voor de nieuwe grote fusiegemeenten waar naast het Fries nog andere talen worden gesproken, blijkt het lastiger om eentalig Fries beleid te bereiken. Zo besloot Waadhoeke om de deels Friese, deels Nederlandse plaatsnamen niet te harmoniseren. Een rechtszaak die FNP-bestuurslid Johannes Elzinga vorig jaar tegen de gemeente aanspande, veranderde daar niets aan. Aanvankelijk hoefde het in 2019 gevormde Noardeast-Fryslân ook niet zo nodig te harmoniseren. Het naast elkaar bestaan van Friese en Nederlandse plaatsnamen zou volgens de taalnota juist 'it ferskaat oan talen en dêrmei de meertaligens' demonstreren.

Daar stak Soepboer vorig jaar september een stokje voor met zijn amendement, dat unaniem werd aangenomen door de gemeenteraad. Maar passen eentalige komborden wel in een meertalige gemeente?

Voor Reinsma maken eentalige komborden van de taaldiversiteit een „eenheidsworst”, maar Soepboer ziet dat anders. „Minsken ha de mûle fol fan meertaligens, mar dat meie je noait misbrûke om ús taal net te emansiperjen”, reageert Soepboer.

„Mei it Frysk op de buorden litte wy ús eigen identiteit sjen. Dat betsjut net datst de meertaligens ûndergraafst, want it Hollânsk is likegoed oeral wol sichtber, en sil dat ek bliuwe. Wy stribje nei echte lykweardigens. As wy ús ferskûljen bliuwe achter dy meertaligens, dan bliuwt it Frysk in suertsje by de boadskippen.”